

הפומך יהרג, וכל הנסמך יהרג, ועיר שסומכין בה תיחרב, ותחומין אלפיים אמה סביב לעיר שסומכין בהן, יעקרו.

מה עשה רבי יהודה בן בבא כדי שלא תתבטל הסמיכה מישראל? הלך וישב לו בין שני הרים גדולים, ובין שתי עיירות גדולות, ובין שני תחומי שבת, (1) בין העיר אושא לעיר שפרעם, ולא בתוך העיר, כדי שלא יחריבו את העיר. וסמך שם חמשה זקנים, חכמים, ואלו הן: רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי שמעון, ורבי יוסי, ורבי אליעזר בן שמוע. (2)

וטרם שגומר לספר, מוסיפה הגמרא נוסח אחר, שהיו שם ששה נסמכים.

רב אויא מוסיף: אף רבי נחמיה.

ביון שהכירו אויביהם בהן, שנודע הדבר למלכות הרשעה, אמר להן רבי יהודה בן בבא לזקנים: בניי! רוצו, נוסו לכם מפני קלגסי רומי!

אמרו לו הזקנים, לרכי יהודה בן בבא: רבי! מה תהא עליך?!

אמר להן: איני יכול לברוח, והריני מוטל לפניהם כמו אבן שאין לה הופכים.

אמרו, סיפרו חכמים: לא זזו קלגסי רומי משם, עד שנעצו בו ברבי יהודה בן בבא שלש מאות לונביאות חניתות, ועשאוהו מנוקב בכברה.

הרי שרבי יהודה בן בבא הסמיך לבדו.

האם בידא ממש סמכין ליה, האם צריך הסומך לשים את ידיו על ראש הנסמך?

אמר ליה רב אשי: אין סומכין בידיים, אלא סמכין ליה בשמא, סומכין אותו בשם, כלומר, קרי ליה "רבי", ויהבי ליה רשותא למידין דיני קנסות, ונותנין לו רשות לדרון דיני קנסות. משום שהתורה קראתו "אלהים" שפירושו "מומחה".

שנינו סמיכת זקנים בשלשה. ומקשה הגמרא:

וכי חד לא סמיך, האם לא מספיק סומך אחד.

והא אמר רב יהודה אמר רב: ברב! זכור אותו האיש לטוב — ורבי יהודה בן בבא שמו — שאלמלא הוא, נשתכחו דיני קנסות מישראל.

טרם שרב יהודה גומר לספר, מקשה הגמרא:

אם נשתכחו — נגרוסינהו אפשר ללמדם, הרי היו בדורו כמה וכמה חכמי התורה.

ומתרצת הגמרא: שהכוונה לומר שאלמלא רבי יהודה בן בבא — היתה מתבטלת הסמיכה, שכל סמוכי הדור לא סמכו מאימת גזירת מלכות רומי, והוא מסר נפשו על כך.

אלא, בטלו דיני קנסות מישראל. א-ת

שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל, לבטל את הסמיכה, וגזרו שכל

2. ומשמע שאפשר לסמוך אפילו כמה בבת אחת. וכן כתב הרמב"ם [פ"ד ה"ז]: "יש

1. כדי שלא יעקרו את ההרים, ולא יחריבו את העיירות. יד רמ"ה וכן כתב המהרש"א.

ומתרצת הגמרא: **רבי יהודה בן בבא**, כמה וכמה סומכין אחריני הוון בהדיה, היו יחד עמו, והאי דלא חשיב להו, והטעם שמספר הסיפור לא הזכירם, הוא **משום כבודו של רבי יהודה בן בבא**.

וכיון שבסיפור זה נאמר שרבי מאיר היה בין הנסמכים שמסמך רבי יהודה בן בבא, מקשה הגמרא: **וכי רבי מאיר, רבי יהודה בן בבא סמכיה**, הוא זה שהסמך אותו?!

והא, הרי אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, **כל האומר: רבי מאיר, לא סמכו רבי עקיבא!** — אינו אלא טועה.

הרי שהוסמך רבי מאיר על ידי רבי עקיבא!

ומתרצת הגמרא: בתחילה **אמנם סמכיה רבי עקיבא**. אבל, **ולא קיבלו**, לא התקבל הדבר, לפי שעדיין היה צעיר. ואחר כך **סמכיה רבי יהודה בן בבא**, וקיבלו, התקבל הדבר.

ועתה דנה הגמרא: היכן הוא מקום הסמיכה.

אמר רבי יחושע בן לוי: אין סמיכה בחוצה לארץ.

ושואלת הגמרא: **מאי, מהי הכוונה ש"אין סמיכה בחוצה לארץ"?**

אילימא, אם נאמר שאין מועילה שם הסמיכה לדון שם, **דלא דיני דיני קנסות כלל בחוצה לארץ**, אפילו לא דינים סמוכין, זה אינו, **והא תנן**, הרי שנינו במשנתנו, **סנהדרין נוחגת בין בארץ ובין בחוצה לארץ**. ומוכת, שאם הוסמכו בארץ — מותר להם לדון דיני קנסות גם בחוצה לארץ.

ומתרצת הגמרא: **אלא, דלא סמכינן בחוצה לארץ**.⁽³⁾

והגמרא ממשיכה לדון, בשאלה האם צריך הנסמך להיות עם הסומך בשעת הסמיכה.

זה **פשיטא**, אין ספק בדבר, ופשוט הוא, שאם **הסומכין נמצאים בחוצה לארץ, ונסמכין נמצאים בארץ ישראל**, אין הסמיכה מועילה. שהרי **הא אמרינן דלא**. שאין סומכים אם הסומכין נמצאים בחוצה לארץ, ואפילו אם היו הנסמכין שם עמהם. וכל שכן שאין סומכים בחוצה לארץ כאשר הנסמכים בארץ, שהנסמכים אינם עמם.

אלא יש להסתפק — אם **הסומכין נמצאים בארץ ישראל, ונסמכין נמצאים בחוצה לארץ**, ואין הנסמך עם הסומך, **מאי?**

האם מועילה הסמיכה, הנעשית על ידי

לסומכין לסמוך אפילו מאה בפעם אחת. ורוד המלך סמך שלושים אלף ביום אחד.

3. והטעם שאין סמיכה בחוץ לארץ כתב התורת חיים: לפי שהסמיכה נמשכת איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה שנתן הקב"ה את רוחו עליו, נמצא שכל הסומך את חברו — משפיע עליו קצת מרוח הקודש, הבא ונמשך עליו ממנו

יתברך.

ומוסיף התורת חיים: ונראה דלהכי הדיינים הסמוכים נקראים אלהים, לפי שקבלו השפע הבא מאת האלקים איש מפי איש עד משה רבינו אשר נתן ה' את רוחו עליו.

ולכן אין סמיכה בחוץ לארץ לפי שאין השכינה שורה על האדם בחוצה לארץ, כדאיתא בפרק אלו הן מגלחין, דפתח רבי אבא עליה דרב

ואמרי לה, יש אומרים, שהיה זה רבי יונתן בן עכמאי, וחד דעימיה, ועוד אחד עמו, ומנו, מי הוא, רבי שמעון בן זירוד.

חד, אחד משניהם, דהוה גבייהו, שהיה נוכח עם רבי יוחנן — סמכיהו.

וחד, השני דלא היה גבייהו שלא היה נוכח עם רבי יוחנן — לא סמכיהו.

ומספרת הגמרא על עוד שני אמוראים שרבי יוחנן רצה להסמיכם.

רב חנינא ורבי הושעיא, הוה קא משתקיד מחזר ומצפה רבי יוחנן — למיפסמינהו לסומכם. לא הוה מסתייעא מילתא לא הסתייע הדבר בידו, שלא היו עמו עוד שנים שביחד יסמכו את רבי חנינא ורבי הושעיא. הוה קא מצטער טובא הצטער רבי יוחנן

הסומך בארץ, כאילו הנסמך הוא עמו בשעת סמיכה, ונהיה סמוך לדון אף בחוצה לארץ.

או כיון שאין הסמוך נמצא עם הסומך — לא מועילה הסמיכה.⁽⁴⁾

ופושטת הגמרא שסמיכה כזו אינה מועילה. שהרי רבי יוחנן רצה לסמוך את רבי שמן בר אבא, ולא סמכו כי לא היה עמו, והצטער על כך.

תא שמע בא ושמע: דרבי יוחנן היה מצטער עליה דרב שמן בר אבא על שלא הסמיכו, משום דלא הוה גבייהו דליפסמיה. שרבי שמן בר אבא לא היה אצלו לסומכו.

ומספרת הגמרא על מעשה בזוג תנאים, רבי שמעון בן זירוד, וחד דעימיה, ועוד תנא אחד עמו, ומנו, מי הוא התנא שהיה עמו, רבי יונתן בן עכמאי.

והאיבעיא היא, אם אזלינן גם בתר הנסמך. ופשטה הגמרא שאין סמיכותו מועילה.

והיא דעת הרמב"ם [בפרק ד' הלכה ו'] שכתב: "אין סומכין זקנים בחוצה לארץ, ואף על פי שאלו הסומכין נסמכו בארץ ישראל. אפילו היו הסומכין בארץ והנסמך חוצה לארץ אין סומכין. ואין צריך לומר אם היו הסומכין בחוצה לארץ והנסמך בארץ. היו שניהם בארץ — סומכין אותו אף על פי שאינו עם הסמוכים במקום אחד, אלא שולחין לו או כותבין לו שהוא סמוך ונותנין לו רשות לדון דיני קנסות הואיל ושניהם בארץ".

ועל שיטה זו הקשה בתוס' חכמי אנגליא: אם כן למה מסר רבי יהודה בן בבא נפשו, וכן למה הצטער רבי יוחנן על רבי שמן בר אבא [בהמשך הגמרא], הרי יכלו לסמוך מבלי שהנסמך יהיה עמהם.

הונא ואמר: ראוי היה רבינו שתשרה עליו השכינה אלא שבבל גרמה לו, ואם כן, אין שפע רוח הקודש חל על הנסמך בחוץ לארץ.

4. רש"י פירש שאיבעית הגמרא היא, אם הנסמכין אינם עם הסומכין. ולדבריו תהיה האיבעיא אף אם הסומך והנסמך שניהם יהיו בארץ ישראל, אלא שאינם ביחד, כגון יהודה וגליל.

ומהא דלא הסתפקו באמת ביהודה וגליל, מוכיח היד רמה, דאם שניהם בארץ ישראל, אלא שאינם ביחד, אפשר לסמוך, ובעיית הגמרא היא רק כשהסומך בארץ והנסמך בחוץ לארץ, אם אפשר לסמוך כיון שהנסמך בחוץ לארץ.

ולפי פירוש זה, ודאי אזלינן בתר הסומך, שאם הוא בחוץ לארץ — אין סמיכותו מועילה,

הרבה.

מלמיסמכיה, לפי שלא רצה שרבי יוחנן יסמכו, וטעמו היה, דאמר רבי אלעזר: לעולם הוי קבל, הייה אפל, הרחק מן הרבנות, כדרך העומד בחושך, וקיים, ותחיה, כי הרבנות מקברת את בעליה. כיון דשמעה להא דאמר רבי אלעזר, ששמע עוד מאמר של רבי אלעזר: "אין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל עונותיו",⁽⁷⁾ אמצי ליה אנפשיה, התאמץ על נפשו ליסמך, כדי שימחל לו עונותיו.

ומספרת הגמרא על ההסמכה של רבי זירא.

כי סמכוה, כאשר סמכוהו לרבי זירא, שרו ליה חבריו הכי, שיר זה: לא כהל, אין צורך לכחול את עיניו, ולא שרק, אינו צריך צבע להאדים את פניו, ולא פירכום, קליעת שער נאה — ובכל זאת, הוא יעלת הן.

שיר זה, שהיו שרים לכלה, שרו אותו לרבי זירא, לומר, כי על אף שהיה צנוע ולא התנאה במלבושי כבוד — מידותיו מייפים אותו.

והגמרא מספרת על ההסמכה של רבי אמי

אמרו ליה רב חנינא ורבי הושעיא לרבי יוחנן: לא נצטער מר אל יצטער רבינו, דאנן מדבית עלי קאתינן, אנו מזרע עלי הכהן, דאמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן: מניין אנו יודעים שאין נסמכין צאצאים לבית עלי? — שנאמר, אמר להם הנביא לבית עלי, שכעונש על מעשיהם, "לא יהיה זקן בביתך כל הימים". ומאי זקן? מה הפירוש "זקן", אילימא, אם נאמר "זקן ממש" — בא בימים, והכתיב, הרי כבר נאמר שם "כל מרבית ביתך ימותו אנשים", שרוב בני עלי ימותו בני שמונה עשרה, ולמה צריך לחזור ולומר "לא יהיה זקן"? אלא מוכרחים לומר, שפירושו סמיכה,⁽⁵⁾ שאפילו המיעוט מבני עלי שכן יזכו לבוא לכלל זקנה, על ידי תורה וגמילות חסדים,⁽⁶⁾ לא יבואו לכלל "זקנה", להיות סמוכים. ולכן אמרו לו לרבי יוחנן שאל יצטער, כיון שחל עליהם העונש שלא יהיו סמוכים.

ומספרת הגמרא עוד סיפור בענין סמיכה.

רבי זירא הוה מיטמר, היה מחביא את עצמו

ובגמילות חסדים.

ומספרת שם הגמרא: רבה ואביי היו מבני עלי, רבה עסק בתורה וחי ארבעים שנה, ואביי עסק בתורה ובגמילות חסדים, וחי ששים שנה. וכתב בספר "יוחסין" ומובא במהרש"א, שרב חנינא ורב אושעיא היו אחי רבה.

7. וכתב המהרש"א: דאי לאו דמוחלין לו עונותיו לא היו מוקימין אותו מן השמים. והמאירי כתב: צריך הדיין לחדש הנהגותיו ולהעלות מידותיו על צד התכלית.

5. וכתב התורת חיים: פירוש "זקן" הוא: זה קנה חכמה, כמו שאמרה הגמרא במסכת קידושין. ואף שנוטריקון "זקן" הוא "זה קנה", בודאי הכוונה לחכמה, שהרי "דעת קנית מה חסרת, דעת חסרת מה קנית".

6. כמו שדרשו חז"ל [מסכת ראש השנה י"ח א'] את הפסוק שם שאמר הנביא: "ולכן נשבעתי לבית עלי, אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה", אמר רבה: בזבח ובמנחה אינו מתכפר — אבל מתכפר בתורה, אביי אמר: בזבח ובמנחה אינו מתכפר — אבל מתכפר בתורה

ורבי אסי.

כי סמכיה לרבי אמי ורבי אסי שרו להו חבריהם הכי שיר זה: "כל מן דין כל מן דין כל מי שהוא כמו אלו סמכו לנא היו סומכין לנו, כלומר, ראויים הם להיסמך. לא תסמכו לנא אל תסמכו לנו — לא מסרמיטין סמרטוטין, כלומר, אין נותנים טעם הגון לדבריהם, ולא מסרמיטין הפכנים, שמהפכין טעמי התורה. ואמרי לה יש מבני הישיבה שאמרו בלשון זה: לא מחמיטין חמסנין שאומרים רק חמישית הטעם, כלומר, שמונעין מלומר טעמי התורה ולא מטורמיטין, אנשים ריקנים".

ומענין לענין מספרת הגמרא:

רבי אבהו כי הוה אתי כשהגיע ממתבתא מבית המדרש לבי קיסר לבית הקיסר לדבר עמו בצרכי ציבור, נפקי מטרוניתא דבי קיסר יצאו לקראתו הנשים החשובות של בית הקיסר ומשרייין ליה ושרות לפניו: "רבה דעמיה נשיא בעמו, מדברנא דאומתיה מנהיג לאומתו, שהיה פרנס וקרוב למלכות רומי, בוצינא דנהורא אור המאיר, וכוונתן על יפיו שהיה קלסתר פניו מבהיק, — ברוך מתייך לשלום ברוך בואך לשלום"⁽⁸⁾.

שנינו במשנתנו: עריפת עגלה בשלשה דברי רבי שמעון, רבי יהודה אומר: בחמשה.

הברייתא דורשת מדרשת המקרא, את מספר

הדיינים למדידת עגלה ערופה, והגמרא מבארת את טעם מחלוקת רבי שמעון ורבי יהודה.

תנו רבנן שנו חכמינו כתוב בתורה במדידת העיר הקרובה אל החלל: "ויצאו זקניך ושופטיך" ודרשינן: זקניך בלשון רבים — הרי שנים דיינים, שופטיך עוד שנים דיינים, וכיון שאין בית דין שקול⁽⁹⁾ — מוסיפין עליהן עוד דייין אחד, הרי כאן חמשה, אלו הם דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: זקניך — שנים, ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן שלשה.

רבי שמעון אינו דורש "שופטיך" להוסיף שני דיינים, ושואלת הגמרא:

ורבי שמעון! האי "שופטיך" מאי עביד ליה — לאיזה דרשה נדרש שלא יכול להשתמש בדרשה זו להוסיף שני דיינים.

ומתרצת הגמרא:

ההוא שופטיך מיבעי ליה צריך אותו לדרוש ממנו: מיוחדין שבשופטיך, שדייני עגלה ערופה יהיו מזקני סנהדרין גדולה.

ושואלת הגמרא:

ורבי יהודה! מאין ידרוש שצריכין להיות מהסנהדרין גדולה.

8. היד רמה מפרש שני פירושים. האחד, שהוא ברכה להקב"ה שהביאו לשלום, והשני, שהוא תפילה: "יהי רצון שיהא בואך לשלום".

9. ובתוס' חכמי אנגליא כתבו, שאם יחלקו במדידה, היינו שחלק מהם יאמרו שהעיר הזאת קרובה וחלק יאמרו עיר אחרת, כגון אם יש

8. היד רמה מפרש שני פירושים. האחד, שהוא ברכה להקב"ה שהביאו לשלום, והשני, שהוא תפילה: "יהי רצון שיהא בואך לשלום".

9. וכתב היד רמ"ה ששייך לומר כאן "אין בית

ומתוצת הגמרא:

מ"זקני" "זקניד" נפקא, שהיתה התורה יכולה לכתוב "זקני", וממה שכתבה התורה "זקניד" דהיינו הזקנים שלך, משמע שהם מהסנהדרין.

ושואלת הגמרא: **ורבי שמעון!** למה אינו דורש "זקני זקניד".

ומתוצת הגמרא:

אי מ"זקני" אם היתה התורה כותבת "זקני" — הוה אמינא היינו אומרים, שהכוונה לזקני השוק אנשים זקנים הדיוטות, לכן **כתב רחמנא: "זקניד"**, ללמד שצריכים זקנים שלך, דהיינו מסנהדרין, **ואי כתב רחמנא "זקניד"** ואף את התורה כתבה "זקניד", הוה **אמינא** שהכוונה **לסנהדרין קטנה**, לכן **כתב רחמנא: "שופטיד"** לדרוש: **ממיוחדין שבשופטיד** שדוקא מחברי סנהדרין גדולה.

ושואלת הגמרא:

ורבי יהודה! איך דורש "זקניד" לסנהדרין גדולה, הרי אין שום משמעות לכך בתורה, ואולי הכוונה לסנהדרין קטנה.

ומתוצת הגמרא: שגם בלי הפסוק **"ושופטיד"** נדרוש לסנהדרין גדולה. כי —

גמר זקני זקני בגזירה שוה, מהפסוק: **"ופמכו זקני העדה את ידיהם"** הכתוב בפר העלם דבר של ציבור, **מה להלן בפירוש**

הפסוק ההוא — **"זקני"** פירושו: **מיוחדין שבעדה** [כמו שנדרש בסוגיא שם], **אף כאן** מה שכתוב "זקני" פירושו **מיוחדין שבזקניד**, שהם סנהדרין גדולה.

ומקשה הגמרא על התירוף של רבי יהודה:

אי יליף, אם קיבל רבי יהודה מרביתו גזירה שוה זו, **לילף כולה מהתם**, הרי יכול ללמוד את כל הדין משם גם הדין שצריכין חמשה, ואם כן קשה: **"זקניד ושופטיד"** למה לי למה כתבתם התורה. [האם לדרוש לעוד שנים מזקניד ועוד שנים משופטיד ויהיו צריכים תשעה — בתמיה].

והגמרא חוזרת בה, שהאמת היא שרבי יהודה לא קיבל גזירה שוה זו מרביתו, וחוזרת הקושיא, אם כן, איך דורש מ"שופטיד", הרי אינו מיותר לדרשה, שהרי ממנו נדרש שצריכין להיות מסנהדרין גדולה.

אלא מנין דורש רבי יהודה לעוד שנים, וי"ו **ושופטיד** שהיתה התורה יכולה לכתוב: **"זקניד שופטיד"** והוי"ו המיותרת באה **למניינא**, להוסיף עוד שנים.

ומקשה הגמרא: **ורבי שמעון!** ומה יענה רבי שמעון על ייתור זה.

ומתוצת הגמרא: **וי"ו לא דריש** רבי שמעון לא דורש דרשה זו.

ומקשה הגמרא: **אלא** (10) אם דורשים לשון רבים להוסיף דיינים, **מעיתה** יש לנו עוד

הרים וגבעות ויש קושי במדידה.

נצרכו לגופן ליציאה ולמדידה, ואם נאמר שהוי"ו הראשון מיותרת, אם כן לא קשה לרבי שמעון, שהרי הוא אינו דורש וי"ו, ואם מלשון רבים, אם כן קשה למה בסוגיא הקודמת של

10. והקשה הערוך לנר: ממה הקשתה הגמרא, הרי המילים, ויצאו ומדרו, אינם מיותרים שהרי

שופטים. מלך דכתיב "מלך במשפט יעמיד ארץ", כהן גדול, דכתיב "ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט". (12)

הגמרא מסתפקת לדעת רבי אליעזר בן יעקב, האם יוצאים חלק מחברי הסנהדרין או כל הסנהדרין.

איבעיא להו, הסתפקו בני הישיבה, האם רבי אליעזר בן יעקב בחדא פליג, חולק על תנא של משנתנו בדין אחד, או בתרתי פליג, או שחולק בשני דברים.

וצדדי הספק הם:

האם בחדא פליג, במלך וכהן גדול, שהתנא של משנתנו אינו מצריך שיצאו מלך וכהן גדול למדוד, ואילו רבי אליעזר בן יעקב סובר שמלך וכהן גדול יוצאים. אבל בסנהדרין אינו חולק, וסובר, אי כרבי יהודה שמספיק חמשה, אי כרבי שמעון שמספיק שבעה.

או דילמא, או שמא נאמר כי בסנהדרין נמי פליג, דאמר, שסובר כולה סנהדרין בעינין. שצריכין כל דייני הסנהדרין הגדולה לצאת ולמדוד.

תיבות בלשון רבים, כי כתוב שם בתורה "ויצאו" ואפשר ללמוד לעוד שנים דיינים, ועוד כתוב שם ומדרו עוד שנים, האם נאמר שלרבי יהודה הרי תשעה דיינים, ולרבי שמעון הרי שבעה?.

ומתוצת הגמרא ש"ויצאו" ו"מדדו" אינם מיותרים.

הפסוק הוא מיבעי ליה לדרשה אחרת, כמו דתניא ששנינו בבביתא: כתוב בתורה "ויצאו" ודרשינן: הן הדיינים בעצמם יצאו למדוד

ד-ב ולא שלוחן, וכתוב: "ומדדו" ודרשינן:

שאפילו נמצא החלל בעליל לעיר בגלוי לעיר, כלומר, קרוב לעיר אחת ורחוק משאר עירות, בכל זאת צריך הבית דין לעסוק במדידה⁽¹¹⁾.

ממה ששנה התנא במשנתנו רק שדייני סנהדרין יוצאים למדוד מוכח שמתניתין נשנית דלא כי האי תנא.

דתניא, רבי אליעזר בן יעקב אומר: כתוב בתורה בפרשת עגלה ערופה "ויצאו זקניך ושופטיך", ודרשינן: "זקניך" זו סנהדרין, "ושופטיך" זו מלך וכהן גדול הנקראים

"ושופטיך" למלך וכהן גדול, הרי נדרש — בין לרבי יהודה ובין לרבי שמעון — למיוחדים שבשופטיך, שבלי דרשה זו היינו סוברים, שאפשר אפילו בסנהדרין קטנה.

ומתריך: כיון ששתי הדרשות — גם דרשת מלך וכהן גדול וגם דרשת מיוחדין שבשופטיך שקולים הם, לכן אפשר לדרוש שתי הדרשות.

פירוש לפירושו: דעד כאן אין דורשים שתי

סמיכת זקנים אמר רבי שמעון שאי אפשר ללמוד מ—וסמכו לגופיה, מכל מכל נדרוש מהלשון רבים.

11. והטעם — כתב המאירי — שמא מתוך המייתם, כלומר, העסק המפורסם שבית דין מודדין, יבא להם איזה אמתלא, או עדות, ויגיעו לאמיתת הענין — מי הרגו.

12. והקשה המהרש"א: איך יכול לדרוש